ΛΕΞΙΚΟ ΦΩΝΙΑΤΡΙΚΗΣ, ΦΩΝΗΤΙΚΗΣ & ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ

ΜΕΡΟΠΗ ΧΕΛΙΔΟΝΗ[1], ΝΙΚΟΛΑΟΣ Α. ΣΠΑΝΤΙΔΕΑΣ[2], ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ν. ΓΚΕΛΗΣ[3]
[1]Λογοθεραπεύτρια, [2]Λογοθεραπευτής, [3]Ωτορινολαρυγγολόγος

Σε κάθε τεύχος της εφημερίδας θα αναγράφεται αριθμός λημμάτων του λεξικού. Μόλις ολοκληρωθεί η συγγραφή θα κυκλοφορήσει και ως βιβλίο το λεξικό.

Εργαστήριο ανάλυσης φωνής (voice analysis laboratory): Εργαστήριο στο οποίο οι χειριζόμενοι διάφορες συσκευές κάνουν ποσοτική ανάλυση των σημάτων της φωνής με όρους ύψους, ηχηρότητας, ποιότητας, καθώς επίσης και μετρήσεις των ακουστικών παραμέτρων και της δυναμικής της αναπνοής.

Έκταση των συχνοτήτων της φωνής (voice range profile): Περιλαμβάνει την καταμέτρηση των ψηλών και των χαμηλών συχνοτήτων και τις εντάσεις της αδούσης φωνής. Τούτο επιτρέπει σε κάποιον να εντοπίσει και να αναλύσει ποσοτικά περιοχές των συχνοτήτων του τραγουδιστή, που είναι προβληματικές. Η έκταση των συχνοτήτων της φωνής μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την καταγραφή της βελτίωσης της φωνής μετά από θεραπεία της φωνής του, διαμέσου της φωνητικής του συχνότητας.

Αεροσόλη ή αερονεφέλωμα (aerosol): Σωματίδια ενός υγρού που αιωρούνται στον ατμοσφαιρικό αέρα υπό μορφή νέφους. Τα φαρμακευτικά αερονεφελώματα είναι συσκευασμένα υπό πίεση και περιέχουν ενεργά θεραπευτικά συστατικά για τοπική εφαρμογή, δια μέσου των στομίων του ανθρωπίνου σώματος. Υπό μορφή αερονεφελωμάτων εκτοξεύονται, συνήθως, τα κορτικοστεροειδή που λαμβάνονται με εισπνοές από το στόμα ή από τη μύτη, τα βρογχοδιασταλτικά και άλλα φάρμακα.

Ακάρεα της σκόνης του σπιτιού (house dust mites): Μικροσκοπικά ζωύφια που ανήκουν στην οικογένεια των αραχνιδών. Συγγενεύουν με τα τσιμπούρια και τις αράχνες. Είναι αόρατα με το γυμνό μάτι και ευκρινώς ορατά με το ηλεκτρονικό μικροσκόπιο. Ζουν και πολλαπλασιάζονται σε υγρό και θερμό περιβάλλον. Στις εύκρατες χώρες, όπως η Ελλάδα, τα επίπεδά τους ανευρίσκονται αυξημένα την άνοιξη και το φθινόπωρο. Τα ακάρεα της σκόνης του σπιτιού αφθονούν στα κλινοσκεπάσματα, μοκέτες, χαλιά, υφασμάτινα καλύμματα επίπλων. Δεν ανευρίσκονται σε υψόμετρο πάνω από 1.600 μέτρα. Οι πρωτεΐνες των ακάρεων της σκόνης του σπιτού και των περιττωμάτων τους αποτελούν την κυριότερη πηγή αλλεργιογόνων της σκόνης του σπιτιού που μπορεί να προκαλέσουν στους ανθρώπους αλλεργικές αντιδράσεις και καταστάσεις, όπως η αλλεργική ρινίτιδα, ιγμορίτιδα, λαρυγγίτιδα άσθμα κ.λπ. Όσοι έχουν φωνητικές διαταραχές χωρίς να ανευρίσκεται οργανική βλάβη, μεταξύ των άλλων πρέπει να κάνουν και αλλεργιολογικό έλεγχο, ώστε αν είναι αλλεργικοί να πάρουν την κατάλληλη θεραπεία.

Ακουστική ικανότητα (acoustic efficiency): Ο όρος αναφέρεται στο να μαθαίνει κανείς να εκφράζει συναίσθημα μόλις μπαίνει σε δράση η φωνητική συσκευή και παίρνει το κατάλληλο σχήμα το στοματικό, το φαρυγγικό και το λαρυγγικό τμήμα της φωνητικής οδού, έτσι ώστε να κάνουν ικανά τα υπεργλωττιδικά ηχητικά κύματα να διέρχονται μέσα και προς τα έξω της φωνητικής κοιλότητας, σχετικά ανεμπόδιστα.

Ακουστική ανάλυση (acoustic analysis): Η αξιολόγηση των ιδιοτήτων του ήχου μιας φωνής. Περιλαμβάνει τη μέτρηση του ηχητικού σήματος, καθώς τούτο παράγεται από τις φωνητικές χορδές. Η πρώτη και απλούστερη μορφή ακουστικής αξιολόγησης ήταν αυτή που έκανε κάποιος πεπειραμένος ακροατής, αξιολογώντας την ποιότητα και τα χαρακτηριστικά της φωνής του τραγουδιστή ή του ομιλητή. Η ακουστική ανάλυση γίνεται σήμερα στα κλινικά εργαστήρια ελέγχου της φωνής με τη βοήθεια κατάλληλων συσκευών. Με τις συσκευές αυτές επιτρέπεται η αντικειμενικοποίηση των στοιχείων που ακούγονται στη φωνή, όπως το ύψος (pitch), η ηχηρότητα (loudness), το βράγχος (hoarseness) κ.λπ. Παρά ταύτα έχει προκληθεί, προς το παρόν, μικρής έκτασης τυποποίηση των διαφόρων μετρήσεων, ανάμεσα στα διάφορα εργαστήρια. Μερικοί ερευνητές έχουν κατασκευάσει δικής τους επινόησης συσκευές, προκειμένου να αξιολογήσουν τη φωνή που ακούεται. Όμως, ακόμη και όταν χρησιμοποιούνται του ιδίου τύπου συσκευές στα διάφορα εργαστήρια, εν τούτοις διαφέρει ο τρόπος με τον οποίο επιλέγεται προς ανάλυση ένα τμήμα του φωνητικού σήματος. Η ακουστική ανάλυση παρέχει αντικειμενικές πληροφορίες που έχουν σχέση και συγκρίνονται με μια σειρά φυσιολογικών τιμών. Αν και κατά καιρούς φαίνεται ότι υπάρχει μια μικρή σχέση για τις εντυπώσεις που αποκτώνται μέσω μιας ανάλυσης ευκρίνειας (perceptual analysis), εν τούτοις η ακουστική ανάλυση παρέχει συμπαγή (concrete) πληροφορία προς σύγκριση, σε διάφορα σημεία στο χρόνο. Ενώ μπορεί να υπάρχει μιας ευρείας έκτασης ποικιλία μεταξύ των ατόμων που εκτελούν την ίδια δοκιμασία, όσον αφορά στην ηλικία, στο φύλο, στο ιστορικό καπνίσματος και στη χρήση φωνής, η τιμή της ακουστικής ανάλυσης βρίσκεται με τη σύγκριση της παραγωγής της φωνής του ιδίου ατόμου σε διάφορα σημεία του χρόνου. Ανεξαρτήτως της μεθόδου με την οποία γίνεται η ακουστική ανάλυση, υπάρχουν ορισμένες βασικές ακουστικές μετρήσεις που πρέπει να γίνονται και αφορούν στη θεμελιώδη συχνότητα (F0), στη διακύμανση ή διατάραξη της συχνότητας (jitter), στην εμβέλεια ή διακύμανση της συχνότητας (frequency range), στην ένταση, στη διακύμανση ή διατάραξη της έντασης (shimmer), στην αναλογία σήματος προς θόρυβο.

Θεμελιώδεις φωνητικές επιδεξιότητες (fundamental voice skills): Επιδεξιότητες απαραίτητες στην έκφραση του λόγου και του τραγουδιού. Σ' αυτές περιλαμβάνονται οι σωματικές ικανότητες (physical efficiency) και η ακουστική ικανότητα (acoustic efficiency).

Αμυγδαλές (tonsils): Οι αμυγδαλές αποτελούν όργανα του λεμφικού συστήματος που κατασκηνούν στο δεξιό και αριστερό τοίχωμα του φάρυγγα. Η λειτουργική σημασία των αμυγδαλών προς το παρόν δεν ακριβώς γνωστή και υπάρχουν αμφιλεγόμενες απόψεις. Βέβαιο είναι ότι ο αμυγδαλικός ιστός παράγει αντισώματα. Οι αμυγδαλές είναι δυνατόν στα παιδιά και τα νεαρά άτομα να υφίστανται μόλυνση, τη γνωστή αμυγδαλίτιδα. Οι υποτροπές αμυγδαλίτιδας μέσα σ' ένα χρόνο επιβάλλουν την αμυγδαλεκτομή. Από πλευράς φωνιατρικής, οι αμυγδαλές επηρεάζουν την ποιότητα του αντηχείου. Οι υπερτροφικές αμυγδαλές, οι οποίες δεν είναι άρρωστες, δεν πρέπει να αφαιρούνται. Οι τελευταίες καταλαμβάνουν αρκετό χώρο στο φάρυγγα με επακόλουθο να ευνοούν, κατά τη διάρκεια του ύπνου, τη στοματική αναπνοή, με επακόλουθο την ξηρότητα του φάρυγγα και του λάρυγγα και την πρόκληση δυσφωνίας. Η αφαίρεση των αμυγδαλών συνοδεύεται συχνά από παρενέργειες. Η πιο συνηθισμένη από αυτές είναι η χρονία ρινοφαρυγγίτιδα και ο οπισθορρινικός κατάρρους που επηρεάζουν έντονα τη λειτουργία των φωνητικών χορδών. Εκτός από την τροποποίηση του αντηχείου που προκαλείται με την αμυγδαλεκτομή, όσοι παθαίνουν συχνές ρινοφαρυγγίτιδες είναι υποχρεωμένοι να παίρνουν συχνά αντιβιοτικά και άλλα φάρμακα. ■